

VÄRLDSKULTURMUSEERNA
THE NATIONAL MUSEUMS OF WORLD CULTURE

LITTERATUR OCH DRAMATIK I ANTIKENS GREKLAND

LÄRARHANDLEDNING TILL TEMATIK I DEN DIGITALA LÄRPLATTFORMEN *ANTIKEN*

Grundskola åk 7-9, gymnasieskola och vuxenstuderande i ämnena
Historia, SO, Religion, Svenska och Bild

Introduktion

Den digitala lärplattformen *Antiken* erbjuder ett stort utbud av kunskaps- och lärmaterial om antikens Grekland och Romarriket främst inom ramen för skolämnet Historia i grundskolans årskurs 7-9, samt gymnasieskolan och vuxenutbildning. Anpassade kopplingar kan även göras till ämnena Svenska, Bild och Religion/ Religionskunskap utifrån teman om litteratur, dramatik, konst, religion och mytologi. Lärplattformens innehåll kan levandegöra läroplansanknuten tematik, skapa engagemang och en bas för samtal, och därigenom ligga till grund för ett starkt lärande (se Läroplanskopplingar Antikens Grekland Online). Inom kulturområdena Grekland och Rom lyfts olika teman fram - *Politik & Samhälle, Liv & Död, Religion & Mytologi, Krig & Konflikter, Vetenskap & Språk, Handel & Ekonomi, Litteratur & Dramatik, Konst & Arkitektur, samt Idrott*. Inom dessa teman finns ett stort utbud av underteman. Hur olika drag och aspekter av de historiska kulturerna lever kvar inom vårt eget samhälle och vår egen samtid finns alltid med som ett givet undertema.

Plattformens innehåll utgår från de senaste forskningsrönen och diskussionerna inom de arkeologiska och historietvetenskapliga studierna. Källmaterialet utgörs av Medelhavsmuseets föremålssamling, arkeologiska miljöer och byggnadsmonument, skriftliga förstahandskällor, forskningslitteratur, skönlitterära alster, fotografier, historiska målningar och kartor. Till detta kommer 3D-modeller, övrigt bildmaterial, tidslinjer, samt ett tiotal kortfilmer som utgår ifrån ett museiföremål som "vecklas ut", levandegörs och sätts i sin rätta kontext.

Tanken är att det gedigna materialet kan användas av lärare och elever på olika sätt - både i form av lärarens "katederundervisning" och elevernas egna självstudier.

Under mer formell "katederundervisning" kan lärare föreläsa för eleverna utifrån plattformens innehåll. Webbmaterialen kan då projiceras på duk i klassrummet. Som introduktion finns övergripande sidor om begreppen "antiken", "antikens Grekland" och "Romarriket" med tillhörande tidslinjer och kartor, samt en guide till hur ett föremål kan tolkas. Varje tema har därefter en specifik introduktionssida som introducerar dess innehåll och ställer frågor vars svar kan hittas i dess följande underteman. Ofta introduceras varje huvudtema av en kortfilm där ett museiföremål levandegörs och sätts i sin rätta kontext. Varje undertema inleds med en gestaltande bild och/eller föremål, och avslutas nästan alltid av ett föremål. Ständigt finns länkar till fler museiföremål som går att hitta i databasen Carlotta, såväl som gedigna lärarhandledningar med övningar och frågor utifrån varje tema och kultur. Efter att läraren introducerat övergripande tidsperiod och kulturområde, eller specifika teman, kan eleverna själva ta vid med olika underteman, göra övningar och besvara frågor som finns i de olika lärarhandledningarna. Mellan lärarstyrda och elevstyrda moment kan undervisningen därefter varieras. Nedan följer exempel på övningar och arbetsuppgifter kopplade till ett specifikt tema med underteman, innehåll, bilder, kartor, museiföremål, kortfilmer mm.

Inför användandet av lärplattformen

För att eleverna på bästa sätt ska kunna ta sig an den digitala lärplattformens innehåll kan det vara bra att redogöra för vissa fakta, teman och begrepp, såväl som museerna i sig:

Världskulturmuseernas webbsida

[Världskulturmuseerna - Världskulturmuseerna \(varldskulturmuseerna.se\)](http://varldskulturmuseerna.se)

Filmer om Världskulturmuseerna och deras museer och samlingar hittas via:

<https://www.youtube.com/user/varldskulturmuseet>

Världskulturmuseernas onlineprogram

Antikens Grekland Online – en interaktiv digital föreläsning med museipedagog som projiceras på duk i klassrummet och leder undervisningen därifrån – kan fungera som en introduktion till användandet av lärplattformens material:

[Skola Online - Världskulturmuseerna](http://skolaonline.varldskulturmuseerna.se)

Vårt tips är att boka ett sådant program eller att på egen hand först ge en introduktion till kulturen och epoken, såväl som till andra historiska kulturer i och kring Medelhavet, innan användandet av plattformen.

Det finns även en möjlighet att via andra onlineprogram och digitala lärresurser ta sig an andra historiska kulturer genom *De tidiga flodkulturerna Online*, *Forntida Egypten Online*, *Romarriket Online* samt en annan av Världskulturmuseernas digitala lärplattformar:

Allt har en historia – föremål och kortfilmer om världens historia, däribland ovan kulturer.

<https://www.varldskulturmuseerna.se/digitala-resurser/skolprogram-online/allt-har-en-historia/>

Arbetsuppgifter, frågor och övningar till temat

Efter att läraren gått igenom temats introduktion kan klassen tillsammans, eller eleverna var för sig, ta sig an övningarna och arbetsuppgifterna som finns till detta. Eller så kan de fortsätta med resterande underteman och dess övningar och arbetsuppgifter.

Litteratur och dramatik i antikens Grekland – Introduktion

1. Sammanfatta introduktionen i några meningar: Vilka ses som de mest betydande verken inom den antika grekiska litteraturen? När anses de ha skrivits och av vem? Vilken berättarform är de berättade i? Vilken händelse grundar sig verken i? Var hämtade de grekiska författarna ofta sitt innehåll ifrån? Vad menas med oden och hymner? Hur var det ställt med läs- och skrivkunnigheten i antikens Grekland?

2. Skriv en hymn med inspiration från inledningen av Homeros "Hymn till Afrodite". Skriv minst tio diktrader om någonting som du tycker väldigt mycket om. Texten en person, ett intresse, en sak eller ett verk (litteratur, film, musik mm).

Sångmö! Berätta för mig vad den gyllene Afrodite har utfört, hon som ljuva begär hos gudarna tänder.

Hon behärskar med makt de dödliga människornas släkte. Samt vilddjuren och de av Zeus framavlade fåglarna.

Allt som på jorden fötts och allt som alstrats i havet, är blott verkningar av skönkransade Afrodite.

Hymnen är en nytolkning efter Lorenzo Hammarskölds översättning från 1806.

[Öfversättningar och Imitationer efter Äldre och Nyare Skalder sida 31 faksimil | Litteraturbanken](#) (Kypris och Kytorea är andra namn på Afrodite).

Episk diktning, Homeros, Iliaden och Odyssén

1. Sammanfatta undertemat i några meningar: Hur berättades ofta historier av olika slag under äldre tid, och hur kom detta att påverka själva berättelserna? Vad menas med hexameter och vad medförde användningen av detta för berättarna? Vad menas med episk diktning? Vad handlar *Iliaden* om? Vad handlar *Odyssén* om? Vem var Homeros?

2. Studera föremålet ovan. Vad är det för något? Vad har det använts till? Vem tror du ägde föremålet? Vad är det för bildmotiv som visas? Vilka verk och berättelser dyker karaktären upp i? Varför tror du att bildmotivet skapats? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Jämför föremålet med ett liknande föremål från idag. Upplevdes dessa typer av föremål på olika sätt då och nu? Vilka är skillnaderna och vilka är likheterna? Finns det föremål som upplevs liknande idag? Skriv max en sida.

3. Läs en valfri sida ur Iliaden och sammanfatta dess handling. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max en halv sida.

4. Utforska Iliadens handling och beskriv vilka följande hjältar och karaktärer är: Akilles, Hector, Paris, Agamemnon, Helena och Priamos. Skriv max en halv sida. Sök i valfria källor om det behövs.

5. Vilka slags ideal, egenskaper och karaktärsdrag framhävs ofta i Iliaden kring hur en hjälte och människa bör vara? Skriv max en halv sida.

6. Läs en valfri sida ur Odyssén och sammanfatta dess handling. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max en halv sida.

7. Utforska Odysséns handling och beskriv vilka följande hjältar och karaktärer är: Odysseus, Polyfemos, Telemachos och Penelope. Skriv max en halv sida. Sök i valfria källor om det behövs.

8. Vilka slags ideal, egenskaper och karaktärsdrag framhävs ofta i Iliaden kring hur en hjälte och människa bör vara? Skriv max en halv sida.

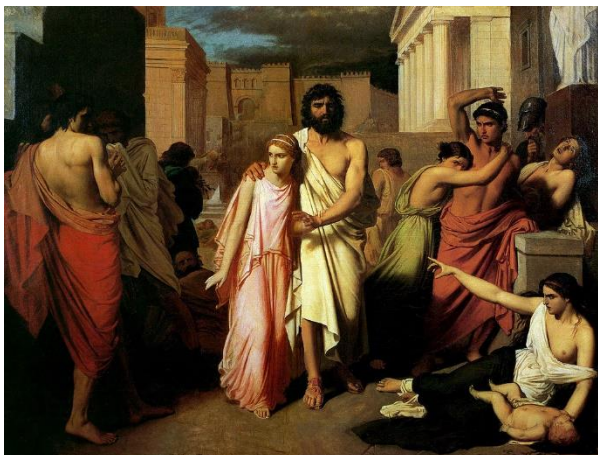
9. Studera Iliaden och Odyssén och jämför texterna, språket, dialogen och handlingen med en nutida teaterpjäs, film eller tv-serie. Vilka likheter och skillnader finns? Använd länkarna till Litteraturbanken. Skriv max en sida.

10. Hur lever Iliaden och Odyssén kvar idag? Diskutera hur Homeros berättelser har fortsatt inspirera berättandet idag? Välj två verk som du anser är inspirerade av Iliaden. Välj två verk som anser är inspirerade av Odyssén. Beskriv dem och deras handling och motivera varför du valt dem. Skriv max en sida.

11. Studera föremålet. Vad är det för något? Vad har det använts till? Vad fanns i? Vem tror du ägde föremålet? Vad är det för bildmotiv som visas? Vilka verk och berättelser dyker dessa karaktärer upp i? Vilken tid och plats kommer föremålet ifrån? Jämför föremålet med ett liknande föremål från idag. Upplevdes dessa typer av föremål på olika sätt då och nu? Vilka är skillnaderna och vilka är likheterna? Finns det föremål som upplevs liknande idag? Skriv max en sida.

12. Sök efter ett antikt grekiskt föremål i databasen Carlotta som visar bildmotiv från litteraturens och dramatikers värld. Skriv vad föremålet är, vad det använts till, vad det visar och varför du valt föremålet. Skriv max en sida.

Tragedi

1. Sammanfatta undertemat i några rader utifrån följande frågor: Vad var i grunden en tragedi för en slags berättelse? Vad handlade tragedier ofta om och hur gick det ofta för huvudkaraktären? Vad menas med *katarsis*? Vilken berättarteknisk struktur hade oftast tragedierna? Vilka var de tre mest berömda dramatiker som skrev tragedier? Vilka verk skapade de? Skriv max en sida.
2. Utforska dramat *Kung Oidipus* genom valfria källor. Beskriv dess handling. Vad vill författaren säga med berättelsen? Vad ska läsaren eller tittaren lära sig? Beskriv och fantasera om vad som sker på målningen med ett levande språk som om du skriver en bok eller novell. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max två sidor.
3. Skriv en berättelse inom genren tragedi inspirerad av de grekiska dramerna. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv 1-10 sidor.
4. Skriv en scen eller en kort teaterpjäs/drama inspirerad av de grekiska dramerna och dess dialogstycken. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Skriv 1-10 sidor.
5. Studera något verk av Aischylos, Sofokles och Euripides och jämför texten, språket, dialogen och handlingen med en nutida teaterpjäs, film eller tv-

serie. Vilka likheter och skillnader finns? Använd länken till Litteraturbanken. Skriv max en sida.

Komedin och den grekiska amfiteatern

1. Sammanfatta undertemat i några rader utifrån följande frågor: Hur var den antika grekiska amfiteatern uppbyggd? Vad hade kören för funktion? Vad handlade i grunden en komedi om? Hur skiljer detta sig i jämförelse med dagens innebörd av ordet? Berätta mer om hur en antik grekisk komedi brukade genomföras och vad de brukade fokusera på. Vem var Aristofanes? Vad handlar *Lysistrate* om? Skriv max en sida.
2. Sök i valfria källor efter en antik grekisk amfiteater som finns kvar idag och liknar den i Epidauros. Leta efter bild och ange plats och region på en karta. Skriv max en halv sida.
3. Skriv en berättelse inom genren komedi inspirerad av de grekiska dramerna. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Skriv 1-10 sidor.
4. Skriv en scen eller en kort teaterpjäs/drama inspirerad av de grekiska dramerna och dess dialogstycken. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv 1-10 sidor.

5. Utforska dramat *Lysistrate* genom valfria källor. Beskriv dess handling. Vad vill författaren säga med berättelsen? Vad ska läsaren eller tittaren lära sig? Beskriv och fantisera om vad som sker på bilden från den amerikanska teaterföreställningen. Skriv max två sidor.

6. Studera ett verk av Aristofanes och jämför texten, språket, dialogen och handlingen med en nutida teaterpjäs, film eller tv-serie. Vilka likheter och skillnader finns? Använd länken till Litteraturlbanken. Skriv max en sida.

Kvinnliga författare

1. Sammanfatta undertemat med att besvara frågorna: Varför hade kvinnorna inte samma möjlighet som männen att skriva litteratur och dramatik? Vem var Sapfo? Skriv max en halv sida.

2. Skriv en dikt med inspiration från Sapphos dikter. Skriv minst tio diktrader om någonting som du tycker väldigt mycket om. T ex en person, ett intresse, en sak eller ett verk (litteratur, film, musik). Använd länken till Litteraturlbanken.

3. Sök fritt efter andra kvinnliga författare från antik tid och fram till och 1700-talet. Beskriv kort tre av dem och deras författarskap. Skriv max en sida.

4. Diskutera det kvinnliga författarskapet under antik tid i jämförelse med hur det är idag. Vilka är skillnaderna? Skriv max en sida.

Filosofiska verk och dess författare

1. Sammanfatta undertemat med att besvara frågorna: Hur har Aristoteles influerat dagens berättarkonst? Vem var Hesiodos? Skriv max en halv sida.

2. Skriv en hymn med inspiration från inledningen av Hesiodos "Hymn till Muserna". Skriv minst tio diktrader om någonting som du tycker väldigt mycket om. T ex en person, ett intresse, en sak eller ett verk (litteratur, film, musik mm). Muserna var de konsternas gudinnor och beskyddare under antiken. T ex sångens och historieskrivningens. Använd länken till Litteraturlbanken.

3. Fortsätt fördjupa dig i antika Greklands filosofiska och vetenskapliga skrifter via temat "Vetenskap, filosofi och språk". Ta del av och fördjupa dig kring namn som Aristoteles, Platon, Sokrates m fl.

Historieskrivning

1. Sammanfatta undertexten med att besvara frågorna: Vem var Herodotos och vad skrev han om? Vem var Thukydides och vad skrev han om? Vad var kännetecknande för den antika grekiska historieskrivningen? Skriv max en halv sida.
2. Diskutera och jämför antik grekisk historieskrivning med dagens historieskrivning och historievetenskap. Vilka skillnader anser du finns? Ange ett nutida exempel och verk som grund för dina påståenden. Skriv max en sida.
3. Välj en betydande historisk händelse och beskriv denna händelse med inspiration av historieskrivningen från antik grekisk tid med dess fokus på betydande personer, idealiserande och förhållande. Skriv max en sida.

Hur lever den antika grekiska litteraturen och dramatiken kvar idag?

1. Redogör för hur spåren och effekterna av den antika grekiska litteraturen och dramatiken lever kvar idag. Stolpa upp fakta på max en sida.

2. Sök fritt efter information och ge nya exempel på hur litteratur, dramatik och berättande från antikens Grekland lever kvar idag. Beskriv kort i text och hitta en gestaltande bild för:

- A. En roman/bok
- B. En film eller tv-serie
- C. En teaterpjäs

Skriv max en sida.

Övningar och uppgifter för hela temat

1. Berätta om en människa från antikens Grekland som har en koppling till litteratur och dramatik (ej någon som tidigare angetts). Sök efter information i valfria källor. Vad hette denne? Var i antikens Grekland levde denne? Hur levde denne sitt liv? Vad har/hade denne med litteratur och dramatik att göra? Diskutera även hur du fick fram informationen - lätt eller svårt? Vilka källor användes? Skriv max en sida.
2. Beskriv en scen där två athenare råkar mötas när de möts vid amfiteatern efter att ha sett en pjäs. De kommer från helt olika samhällsgrupper. Vilka är de? Vad heter de, hur gamla är de, hur ser deras familjer ut? Hur lever de sina liv? Vad tycker de om föreställningen? Fantisera ihop en händelse och en kort dialog. Skriv max en sida.
3. Jämför den antika grekiska litteraturen och dramatiken med den romerska. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.
4. Jämför den antika grekiska litteraturen och dramatiken med litteraturen och dramatiken från någon annan historisk kultur och/eller epok. T ex nordisk vikingatid, upplysningens Europa eller äldre japansk historisk tid. Sök i källor. Vilka likheter och skillnader finns? Skriv max en sida.

5. Skriv en berättelse inom genren tragedi inspirerad av de grekiska dramerna. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Skriv 1-10 sidor.

6. Skriv en berättelse inom genren komedi inspirerad av de grekiska dramerna. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Skriv 1-10 sidor.

7. Skriv en scen eller en kort teaterpjäs/drama inspirerad av de grekiska dramerna och dess dialogstycken. Placera handlingen i antik tid eller i nutid. Använd länken till Litteraturbanken. Skriv 1-10 sidor.

Jämför dina egna tankar med de riktiga svaren.
Hur väl stämde de? Skriv 1-2 sidor.

7. Tolka föremålet! Vad är det för något och vad kan det berätta? Använd dig av vägledningen och dess frågor på sidan "Vad kan ett museiföremål berätta?". Skriv först vad du TROR att föremålet är och vad det kan berätta. Leta därefter upp föremålet via Världskulturmuseernas databas [Carlotta - Översikt](#). Försök hitta rätt sökord. Besvara frågorna så gott det går med informationen som finns vid föremålet.